ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 5ης Μαρτίου 2009 *

Στην υπόθεση C-222/07,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Tribunal Supremo (Ισπανία) με απόφαση της 18ης Απριλίου 2007, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 3 Μαΐου 2007, στο πλαίσιο της δίκης

Unión de Televisiones Comerciales Asociadas (UTECA)

κατά

Administracíón General del Estado,

παρισταμένων των:

Federación de Asociaciones de Productores Audiovisuales

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Radiotelevisión Española (RTVE),

Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (Egeda),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, J.-C. Bonichot, J. Makarczyk, P. Kūris και L. Bay Larsen, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 3ης Ιουλίου 2008,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Unión de Televisiones Comerciales Asociadas (UTECA), εκπροσωπούμενη από τον S. Muñoz Machado, abogado, και την M. Cornejo Barranco, procuradora,

— η Federación de Asociaciones de Productores Audiovisuales, εκπροσωπούμενη από τους M. A. Albaladejo και M. E. Klimt, abogados, καθώς και από τον A. Blanco Fernández, procurador,

— η Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (Egeda), εκπροσωπούμενη από τους J. Suárez Lozano και M. Benzal Medina, abogados,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την N. Díaz Abad,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη C. Pochet, επικουρούμενη από τους A. Berenboom και A. Joachimowicz, avocats,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Ε.-Μ. Μαμούνα και Ο. Πατσοπούλου,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. de Bergues και την A.-L. During,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον F. Arena, avvocato dello Stato,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη C. Pesendorfer,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον P. T. Kozek,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την E. Montaguti, καθώς και από τους R. Vidal Puig και T. Scharf,

— η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ, εκπροσωπούμενη από τον B. Alterskjær και την L. Young,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2008,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 12 ΕΚ και 87 ΕΚ, καθώς και του άρθρου 3 της οδηγίας 89/552/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 1989, για το συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων (ΕΕ L 298, σ. 23), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1997 (ΕΕ L 202, σ. 60, στο εξής: οδηγία).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο προσφυγής που άσκησε η Unión de Televisiones Comerciales Asociadas (στο εξής: UTECA) κατά βασιλικού διατάγματος το οποίο υποχρεώνει τους τηλεοπτικούς οργανισμούς να διαθέτουν, αφενός, το 5 % των

λειτουργικών εσόδων τους του προηγουμένου έτους για τη χρηματοδότηση της παραγωγής ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών μεγάλου και μικρού μήκους και τηλεταινιών και, αφετέρου, το 60 % της ως άνω χρηματοδοτήσεως για παραγωγές των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του Βασιλείου της Ισπανίας.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Η εικοστή έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 89/552 προβλέπει τα εξής:

«[…] προκειμένου να προωθηθεί κατά τρόπο ενεργό μια συγκεκριμένη γλώσσα, τα κράτη μέλη πρέπει να διατηρήσουν την ευχέρεια να καταρτίζουν λεπτομερέστερους ή αυστηρότερους κανόνες σε συνάρτηση με γλωσσικά κριτήρια, εφόσον οι κανόνες αυτοί συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο και ιδίως δεν εφαρμόζονται στην αναμετάδοση προγραμμάτων καταγωγής άλλων κρατών μελών».

4 Η έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 97/36 έχει ως εξής:

«[…] κάθε νομοθετικό πλαίσιο για νέες υπηρεσίες του οπτικοακουστικού τομέα πρέπει να είναι συμβατό με τον πρωταρχικό στόχο της παρούσας οδηγίας, που είναι να δημιουργήσει το νομικό πλαίσιο για την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών».

5 Η τεσσαρακοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 97/36 ορίζει τα ακόλουθα:

«[…] τα κράτη μέλη διατηρούν την ευχέρεια, όσον αφορά τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους, να εφαρμόζουν λεπτομερέστερους ή αυστηρότερους κανόνες στους τομείς που συντονίζονται με την παρούσα οδηγία, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, κανόνων για την επίτευξη στόχων γλωσσικής πολιτικής […]».

6 Η τεσσαρακοστή πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 97/36 ορίζει τα ακόλουθα:

«[…] ο στόχος της υποστήριξης της οπτικοακουστικής παραγωγής στην Ευρώπη μπορεί να επιδιωχθεί στα κράτη μέλη εντός του πλαισίου της οργάνωσης των ραδιοτηλεοπτικών τους υπηρεσιών, μεταξύ άλλων, μέσω του καθορισμού αποστολής που να εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον για ορισμένους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένης και της υποχρέωσης να υπάρχει ουσιαστική συνεισφορά σε επενδύσεις στην ευρωπαϊκή παραγωγή».

7 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια, όσον αφορά τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους, να τηρούν αυστηρότερους ή λεπτομερέστερους κανόνες στους τομείς που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.»

8 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν, κάθε φορά που αυτό είναι εφικτό και με κατάλληλα μέσα, ώστε οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί να αφιερώνουν σε ευρωπαϊκά έργα, κατά την έννοια του άρθρου 6, το μεγαλύτερο ποσοστό του χρόνου εκπομπής τους, εκτός του χρόνου των ειδήσεων, των αθλητικών εκδηλώσεων, των τηλεοπτικών παιχνιδιών, των διαφημίσεων ή των υπηρεσιών τηλεκειμενογραφίας και τηλεαγοράς. Το ποσοστό αυτό, λαμβανομένων υπόψη των ευθυνών του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού έναντι του κοινού του όσον αφορά την ενημερωτική, εκπαιδευτική, πολιτιστική και ψυχαγωγική αποστολή του, πρέπει να επιτευχθεί σταδιακά βάσει κατάλληλων κριτηρίων.»

9 Το άρθρο 5 της οδηγίας έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν, κάθε φορά που αυτό είναι εφικτό και με τα κατάλληλα μέσα, ώστε οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί να αφιερώνουν τουλάχιστον 10 % του χρόνου εκπομπής τους, εκτός των ειδήσεων, των αθλητικών εκδηλώσεων, των τηλεοπτικών παιχνιδιών, των διαφημίσεων ή των υπηρεσιών τηλεκειμενογραφίας και τηλεαγοράς, ή, εναλλακτικά, κατ' επιλογή του κράτους μέλους, το 10 % τουλάχιστον του προϋπολογισμού των προγραμμάτων τους, σε ευρωπαϊκά έργα παραγωγών ανεξάρτητων από ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς. Το ποσοστό αυτό, λαμβανομένων υπόψη των ευθυνών των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών έναντι του κοινού τους όσον αφορά την ενημερωτική, εκπαιδευτική, πολιτιστική και ψυχαγωγική αποστολή τους, πρέπει να επιτευχθεί σταδιακά βάσει κατάλληλων κριτηρίων πρέπει να επιτευχθεί αφιερώνοντας κατάλληλο ποσοστό σε πρόσφατα έργα, δηλαδή σε έργα που μεταδίδονται εντός πέντε ετών από την παραγωγή τους.»

Η εθνική νομοθεσία

10 Το βασιλικό διάταγμα 1652/2004 περί εγκρίσεως της κανονιστικής αποφάσεως η οποία ρυθμίζει την υποχρεωτική επένδυση για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών και ισπανικών κινηματογραφικών ταινιών μεγάλου και μικρού μήκους και τηλεταινιών (Real decreto 1652/2004 por el que se aprueba el Reglamento que regula la inversión obligatoria para la financiación anticipada de largometrajes y cortometrajes cinematográficos y películas para televisión, europeos y españoles), της 9ης Ιουλίου 2004 (*BOE* αριθ. 174, της 20ής Ιουλίου 2004, σ. 26264), έθεσε σε εφαρμογή μερικώς την ισπανική νομοθεσία στον τομέα της τηλεοράσεως και της κινηματογραφίας. Η νομοθεσία αυτή αποτελείται από τον νόμο 25/1994, με τον οποίο ενσωματώθηκε στην ισπανική έννομη τάξη η οδηγία 89/552/ΕΟΚ, για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων (Ley 25/1994 por la que se incorpora al ordenamiento jurídico español la Directiva 89/552/CEE del Consejo, sobre la coordinación de disposiciones legales, reglamentarias y administrativas de los Estados miembros relativas al ejercicio de la actividad de radiodifusión televisiva), της 12ης Ιουλίου 1994 (*BOE* αριθ. 166, της 13ης Ιουλίου 1994, σ. 22342), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 22/1999, της 7ης Ιουνίου 1999 (*BOE* αριθ. 136, της 8ης Ιουνίου 1999), και από τη δεύτερη πρόσθετη διάταξη του νόμου 15/2001 για την ενθάρρυνση και την προαγωγή της κινηματογραφίας και του οπτικοακουστικού τομέα (Ley 15/2001 de fomento y promoción de la cinematografía y el sector audiovisual), της 9ης Ιουλίου 2001 (*BOE* αριθ. 164, της 10ης Ιουλίου 2001, σ. 24904).

11 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του νόμου 25/1994, όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο 22/1999, έχει ως εξής:

«1. Οι τηλεοπτικοί οργανισμοί οφείλουν να διαθέτουν το 51 % του ετήσιου χρόνου εκπομπής τους για τη μετάδοση ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων.

Προς εκπλήρωση της υποχρεώσεως αυτής οφείλουν να διαθέτουν ετησίως τουλάχιστον το 5 % των συνολικών εσόδων που πραγματοποίησαν κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, σύμφωνα με τον λογαριασμό εκμεταλλεύσεως, για τη χρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών μεγάλου μήκους και τηλεταινιών.»

12 Κατόπιν της τροποποιήσεως την οποία επέφερε η δεύτερη πρόσθετη διάταξη του νόμου 15/2001, το άρθρο 5, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του εν λόγω νόμου αντικαταστάθηκε από τις ακόλουθες διατάξεις:

«Οι τηλεοπτικοί οργανισμοί που έχουν την ευθύνη για την επιμέλεια του προγράμματος τηλεοπτικών σταθμών ο προγραμματισμός των οποίων περιλαμβάνει κινηματογραφικές ταινίες μεγάλου μήκους πρόσφατης παραγωγής, δηλαδή κινηματογραφικές ταινίες η παλαιότητα των οποίων δεν υπερβαίνει τα επτά έτη από την ημερομηνία παραγωγής, οφείλουν να διαθέτουν ετησίως τουλάχιστον το 5 % των συνολικών εσόδων που πραγματοποίησαν κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, σύμφωνα με τον λογαριασμό εκμεταλλεύσεως, για την προχρηματοδότηση της παραγωγής ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών μεγάλου και μικρού μήκους και τηλεταινιών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εμπίπτουν στις περιπτώσεις του άρθρου 5, παράγραφος 1, του νόμου για την ενθάρρυνση και την προαγωγή της κινηματογραφίας και του οπτικοακουστικού τομέα. Το 60 % της ως άνω χρηματοδοτήσεως πρέπει να διατίθεται για παραγωγές των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες της Ισπανίας.

Για τους σκοπούς αυτούς, ως τηλεταινίες νοούνται τα οπτικοακουστικά έργα των οποίων τα χαρακτηριστικά είναι παρόμοια προς εκείνα των κινηματογραφικών ταινιών μεγάλου μήκους, δηλαδή αυτοτελή έργα διάρκειας άνω των εξήντα λεπτών τα οποία παρουσιάζουν την ιδιαιτερότητα ότι η εμπορική τους εκμετάλλευση δεν περιλαμβάνει την προβολή σε κινηματογραφικές αίθουσες ως λειτουργικά έσοδα νοούνται τα έσοδα τα προερχόμενα από το πρόγραμμα και την εκμετάλλευση του τηλεοπτικού σταθμού ή των τηλεοπτικών σταθμών τα οποία δημιουργούν την ως άνω υποχρέωση, όπως απεικονίζονται στους ελεγμένους λογαριασμούς εκμεταλλεύσεως.

Η κυβέρνηση, κατόπιν διαβουλεύσεως με όλους τους ενδιαφερόμενους κλάδους, μπορεί να καθορίσει με κανονιστική πράξη τις απαιτούμενες διάρκειες προκειμένου ένα οπτικοακουστικό έργο να θεωρηθεί ως τηλεταινία.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

13 Η UTECA προσέφυγε κατά του βασιλικού διατάγματος 1652/2004 ενώπιον του Tribunal Supremo. Με το δικόγραφο της προσφυγής της, ζητεί να μην εφαρμοστεί ούτε το ως άνω βασιλικό διάταγμα ούτε οι νομοθετικές διατάξεις στις οποίες θεμελιώνεται, ισχυριζόμενη ότι οι υποχρεώσεις επενδύσεως που αυτά επιβάλλουν παραβιάζουν όχι μόνον ορισμένες διατάξεις του ισπανικού Συντάγματος, αλλά και διατάξεις του κοινοτικού δικαίου.

14 Τα αιτήματα της UTECA αντικρούονται τόσο από την Administracíón General del Estado (Ισπανικό Δημόσιο) όσο και από τις Federación de Asociaciones de Productores Audiovisuales Españoles (Ομοσπονδία των ενώσεων των Ισπανών παραγωγών οπτικοακουστικών έργων) και Entidad de Gestión de Derechos de los Productores Audiovisuales (Φορέα διαχειρίσεως των δικαιωμάτων των παραγωγών οπτικοακουστικών έργων), οι οποίες άσκησαν παρέμβαση υπέρ του κύρους των προσβαλλομένων διατάξεων.

15 Το Tribunal Supremo, έχοντας αμφιβολίες, αφενός, ως προς τα περιθώρια ελιγμών που διαθέτουν τα κράτη μέλη για την επιβολή αυστηρότερων κανόνων στους τομείς που συντονίζει η οδηγία, λαμβανομένου υπόψη ειδικότερα του άρθρου 3, παράγραφος 1, αυτής, καθώς και, αφετέρου, ως προς το κατά πόσον συμβιβάζεται με τα άρθρα 12 ΕΚ και 87 ΕΚ η υποχρέωση να διατίθεται το 60 % της υποχρεωτικής χρηματοδοτήσεως σε έργα των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του Βασιλείου της Ισπανίας, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Επιτρέπει το άρθρο 3 της οδηγίας [...] στα κράτη μέλη να επιβάλλουν στους τηλεοπτικούς οργανισμούς την υποχρέωση να διαθέτουν ένα ποσοστό των λειτουργικών εσόδων τους για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο προηγούμενο ερώτημα, είναι σύμφωνη με την ως άνω οδηγία και με το άρθρο 12 ΕΚ, σε συνδυασμό με τις λοιπές ειδικές διατάξεις στις οποίες το άρθρο αυτό αναφέρεται, εθνική ρύθμιση η οποία, πέραν του ότι προβλέπει την προαναφερθείσα υποχρέωση προχρηματοδοτήσεως, επιφυλάσσει το 60 % της εν λόγω υποχρεωτικής χρηματοδοτήσεως για έργα των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις ισπανικές γλώσσες;

3) Συνιστά κρατική ενίσχυση υπέρ της ισπανικής κινηματογραφικής βιομηχανίας, κατά την έννοια του άρθρου 87 ΕΚ, η υποχρέωση την οποία επιβάλλει εθνική ρύθμιση στους τηλεοπτικούς οργανισμούς και η οποία συνίσταται στο να διαθέτουν ένα ποσοστό των λειτουργικών εσόδων τους για την προχρηματοδότηση κινηματογραφικών ταινιών, από την οποία το 60 % πρέπει να προορίζεται ειδικά για έργα των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις ισπανικές γλώσσες και τα οποία στην πλειονότητά τους παράγονται από την εν λόγω βιομηχανία;»

Επί του πρώτου και του δευτέρου ερωτήματος

16 Με το πρώτο και το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η οδηγία και, ειδικότερα, το άρθρο 3 αυτής, καθώς και το άρθρο 12 ΕΚ, έχουν την έννοια ότι απαγορεύουν μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, με το οποίο οι τηλεοπτικοί οργανισμοί υποχρεώνονται να διαθέτουν το 5 % των λειτουργικών εσόδων τους για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών καθώς και, ειδικότερα, το 60 % αυτού του 5 % για έργα των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του ως άνω κράτους μέλους.

17 Επιβάλλεται η διαπίστωση, καταρχάς, ότι η οδηγία δεν περιλαμβάνει διάταξη η οποία να ρυθμίζει το κατά πόσον ένα κράτος μέλος μπορεί να υποχρεώσει τους τηλεοπτικούς οργανισμούς να διαθέτουν μέρος των λειτουργικών εσόδων τους για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών ή κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του ως άνω κράτους μέλους. Ειδικότερα, τα άρθρα 4 και 5 της οδηγίας δεν αφορούν αυτήν την περίπτωση.

18 Εξάλλου, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια, όσον αφορά τους τηλεοπτικούς οργανισμούς που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους, να προβλέπουν αυστηρότερους ή λεπτομερέστερους κανόνες στους τομείς που καλύπτει η οδηγία. Ωστόσο, η αρμοδιότητα αυτή πρέπει να ασκείται τηρουμένων των θεμελιωδών ελευθεριών που εγγυάται η Συνθήκη ΕΚ (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 28ης Οκτωβρίου 1999, C-6/98, ARD, Συλλογή 1999, σ. I-7599, σκέψη 49, καθώς και της 17ης Ιουλίου 2008, C-500/06, Corporación Dermoestética, Συλλογή 2008, σ. I-5785, σκέψη 31).

19 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι η οδηγία δεν εναρμονίζει πλήρως τους κανόνες που είναι σχετικοί με τους τομείς που καλύπτει, αλλά θεσπίζει ελάχιστες προδιαγραφές για τις εκπομπές που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και προορίζονται να μεταδοθούν στο εσωτερικό της (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 9ης Φεβρουαρίου 1995, C-412/93, Leclerc-Siplec, Συλλογή 1995, σ. I-179, σκέψεις 29 και 44, καθώς και της 9ης Ιουλίου 1997, C-34/95 έως C-36/95, De Agostini και TV-Shop, Συλλογή 1997, σ. I-3843, σκέψη 3).

20 Συνεπώς, ανεξαρτήτως του αν ένα μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, εμπίπτει στους τομείς που καλύπτει η οδηγία, τα κράτη μέλη εξακολουθούν, καταρχήν, να είναι αρμόδια να θεσπίσουν το μέτρο αυτό, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούν τις θεμελιώδεις ελευθερίες που εγγυάται η Συνθήκη.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξεταστεί αν το εν λόγω μέτρο τηρεί τις ως άνω θεμελιώδεις ελευθερίες.

22 Καθόσον ένα μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, υποχρεώνει τους τηλεοπτικούς οργανισμούς να διαθέτουν το 5 % των λειτουργικών εσόδων τους για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών, στον φάκελο που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο δεν περιέχεται κανένα στοιχείο σύμφωνα με το οποίο το μέτρο αυτό περιορίζει, στην πράξη, μια από τις θεμελιώδεις ελευθερίες που εγγυάται η Συνθήκη.

23 Εξάλλου, πρέπει να τονιστεί ότι από τον συνδυασμό της έβδομης και της τεσσαρακοστής πέμπτης αιτιολογικής σκέψεως της οδηγίας 97/36 προκύπτει ότι ο πρωταρχικός στόχος της είναι να δημιουργήσει νομικό πλαίσιο για την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών, ενώ ταυτοχρόνως γίνεται μνεία, μεταξύ άλλων, του στόχου «της υποστήριξης της οπτικοακουστικής παραγωγής στην Ευρώπη», ο οποίος μπορεί να επιτευχθεί, μεταξύ άλλων, μέσω «της υποχρέωσης να υπάρχει ουσιαστική συνεισφορά σε επενδύσεις στην ευρωπαϊκή παραγωγή».

24 Αντιθέτως, ένα μέτρο όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, καθόσον αφορά την υποχρέωση να διατίθεται σε έργα των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του οικείου κράτους μέλους το 60 % του 5 % των λειτουργικών εσόδων που διατίθενται για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών, συνιστά, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με τα σημεία 78 έως 87 των προτάσεών της, περιορισμό διαφόρων θεμελιωδών ελευθεριών, ήτοι της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, της ελευθερίας εγκαταστάσεως, της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων και της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

25 Εντούτοις, ένας τέτοιος περιορισμός των θεμελιωδών ελευθεριών τις οποίες εγγυάται η Συνθήκη μπορεί να δικαιολογηθεί από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, εφόσον είναι κατάλληλος για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού αυτού όρια (απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2007, C-250/06, United Pan-Europe Communications Belgium κ.λπ., Συλλογή 2007, σ. I-11135, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

26 Σύμφωνα με την Ισπανική Κυβέρνηση, το επίμαχο στην κύρια δίκη μέτρο στηρίζεται σε πολιτιστικούς λόγους που αφορούν την προάσπιση της ισπανικής πολυγλωσσίας.

27 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ως συνιστώντα επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος τον σκοπό, που επιδιώκεται από ένα κράτος μέλος, να προασπίσει και να προωθήσει μία ή περισσότερες από τις επίσημες γλώσσες του (βλ., επ' αυτού, απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 1989, C-379/87, Groener, Συλλογή 1989, σ. 3967, σκέψη 19, καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση United Pan-Europe Communications Belgium κ.λπ., σκέψη 43).

28 Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 91 των προτάσεών της, ο σκοπός αυτός έχει αναγνωριστεί ως θεμιτός και από τον κοινοτικό νομοθέτη, όπως μαρτυρούν η εικοστή έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 89/552 και η τεσσαρακοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 97/36.

29 Ένα μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, καθόσον εισάγει υποχρέωση επενδύσεως σε κινηματογραφικές ταινίες και τηλεταινίες των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του, είναι κατάλληλο για την επίτευξη του σκοπού αυτού.

30 Επίσης, δεν προκύπτει ότι, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, ένα τέτοιο μέτρο υπερβαίνει τα όρια που είναι αναγκαία για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού.

31 Ειδικότερα, ένα μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, καθόσον υποχρεώνει στους τηλεοπτικούς οργανισμούς να διαθέτουν σε έργα των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του οικείου κράτους μέλους το 60 % του 5 % των λειτουργικών εσόδων που διατίθενται για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών, αφορά, τελικώς, το 3 % των λειτουργικών εσόδων των ως άνω φορέων. Όμως, ο φάκελος που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο δεν περιέχει στοιχείο από το οποίο να συνάγεται ότι το ποσοστό αυτό είναι δυσανάλογο σε σχέση με τον σκοπό του οποίου επιδιώκεται η υλοποίηση.

32 Επιπλέον, αντιθέτως προς τα υποστηριζόμενα από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ένα μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, δεν υπερβαίνει τα όρια που είναι αναγκαία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού απλώς και μόνο διότι δεν προβλέπει κριτήρια βάσει των οποίων είναι δυνατή η κατάταξη των εν λόγω έργων ως «πολιτιστικών αγαθών».

33 Ειδικότερα, δεδομένου ότι η γλώσσα και ο πολιτισμός είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι, όπως υπενθυμίζει, μεταξύ άλλων, η Σύμβαση για την προστασία και την προώθηση της πολυμορφίας της πολιτιστικής έκφρασης, που υιοθετήθηκε κατά τη γενική διάσκεψη της Unesco στις 20 Οκτωβρίου 2005 στο Παρίσι και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 2006/515/ΕΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαΐου 2006 (ΕΕ L 201, σ. 15), η οποία στο δέκατο τέταρτο εδάφιο του προοιμίου της αναφέρει ότι «η γλωσσολογική πολυμορφία είναι ένα θεμελιώδες στοιχείο της πολιτιστικής πολυμορφίας», δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο επιδιωκόμενος από κράτος μέλος σκοπός να προασπίσει και να προωθήσει μία ή περισσότερες από τις επίσημες γλώσσες του πρέπει κατ' ανάγκη να συνοδεύεται από άλλα πολιτιστικά κριτήρια για να μπορεί να δικαιολογήσει τον περιορισμό μιας εκ των θεμελιωδών ελευθεριών τις οποίες εγγυάται η Συνθήκη. Εξάλλου, η Επιτροπή δεν διευκρίνισε, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, ποια θα πρέπει να είναι συγκεκριμένα τα κριτήρια αυτά.

34 Ένα μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, δεν υπερβαίνει τα όρια που είναι αναγκαία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού ούτε και για τον λόγο και μόνον ότι οι αποδέκτες της οικείας χρηματοδοτήσεως είναι στην πλειονότητά τους επιχειρήσεις κινηματογραφικών παραγωγών εγκατεστημένες στο κράτος μέλος αυτό.

35 Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας με το σημείο 110 των προτάσεών της, το κριτήριο που υιοθετεί το μέτρο αυτό είναι γλωσσικό.

36 Το γεγονός όμως ότι ένα τέτοιο κριτήριο ενδέχεται να αποτελεί πλεονέκτημα για τις επιχειρήσεις κινηματογραφικών παραγωγών που πραγματοποιούν τις εργασίες τους στη γλώσσα στην οποία αναφέρεται το εν λόγω κριτήριο και οι οποίες ως εκ τούτου ενδέχεται, στην πράξη, να είναι στην πλειονότητά τους εγκατεστημένες στο κράτος μέλος στο οποίο αυτή η γλώσσα είναι η επίσημη, είναι σύμφυτο με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Η κατάσταση αυτή δεν συνιστά, αφεαυτής, απόδειξη του δυσανάλογου χαρακτήρα του επίμαχου στην κύρια δίκη μέτρου, διότι άλλως θα καθίστατο κενή περιεχομένου η αναγνώριση, ως επιτακτικού λόγου γενικού συμφέροντος, του επιδιωκόμενου από ένα κράτος μέλος σκοπού να προασπίσει και να προωθήσει μία ή περισσότερες από τις επίσημες γλώσσες του.

37 Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 12 ΕΚ, του οποίου την ερμηνεία επίσης ζητεί το αιτούν δικαστήριο και το οποίο καθιερώνει τη γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ιθαγενείας, μπορεί να εφαρμοστεί αυτοτελώς μόνο σε καταστάσεις διεπόμενες από το κοινοτικό δίκαιο για τις οποίες η Συνθήκη δεν προβλέπει ειδική απαγόρευση των διακρίσεων (απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2007, C-40/05, Lyyski, Συλλογή 2007, σ. I-99, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

38 Η αρχή όμως της απαγορεύσεως των διακρίσεων τέθηκε σε εφαρμογή, στους τομείς της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, του δικαιώματος εγκαταστάσεως, της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών και της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων, αντιστοίχως, με τα άρθρα 39, παράγραφος 2, ΕΚ, 43 ΕΚ, 49 ΕΚ και 56 ΕΚ (βλ., για το άρθρο 39, παράγραφος 2, ΕΚ, προπαρατεθείσα απόφαση Lyyski, σκέψη 34 όσον αφορά το άρθρο 49 ΕΚ, απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2003, C-289/02, AMOK, Συλλογή 2003, σ. I-15059, σκέψη 26, καθώς και, για τα άρθρα 43 ΕΚ και 56 ΕΚ, απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze κ.λπ., Συλλογή 2006, σ. I-289, σκέψη 99).

39 Άπαξ από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, δεν είναι αντίθετο προς τις εν λόγω διατάξεις της Συνθήκης, δεν μπορεί να θεωρηθεί αντίθετο ούτε προς το άρθρο 12 ΕΚ.

40 Κατά συνέπεια, στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία και, ειδικότερα, το άρθρο 3 αυτής, καθώς και το άρθρο 12 ΕΚ, έχουν την έννοια ότι δεν απαγορεύουν μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, με το οποίο οι τηλεοπτικοί οργανισμοί υποχρεώνονται να διαθέτουν το 5 % των λειτουργικών εσόδων τους για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών καθώς και, ειδικότερα, το 60 % αυτού του 5 % για έργα των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του ως άνω κράτους μέλους.

Επί του τρίτου ερωτήματος

41 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 87 ΕΚ έχει την έννοια ότι ένα μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, με το οποίο οι τηλεοπτικοί οργανισμοί υποχρεώνονται να διαθέτουν το 5 % των λειτουργικών εσόδων τους για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών καθώς και, ειδικότερα, το 60 % αυτού του 5 % για έργα των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του ως άνω κράτους μέλους συνιστά κρατική ενίσχυση υπέρ της κινηματογραφικής βιομηχανίας του κράτους μέλους αυτού.

42 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, για να υφίσταται ενίσχυση πρέπει να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις του άρθρου 87 ΕΚ, ήτοι, πρώτον, πρέπει να πρόκειται για παρέμβαση από το κράτος ή με κρατικούς πόρους, δεύτερον, η παρέμβαση αυτή πρέπει να μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, τρίτον, πρέπει να χορηγεί πλεονέκτημα στον δικαιούχο και, τέταρτον, πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό (απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, C-280/00, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, Συλλογή 2003, σ. I-7747, σκέψεις 74 και 75 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

43 Ειδικότερα, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι ως ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ θεωρούνται μόνον τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται ευθέως ή εμμέσως με κρατικούς πόρους. Ειδικότερα, η διάκριση που γίνεται στη διάταξη αυτή μεταξύ των «ενισχύσ[-εων] που χορηγούνται […] από τα κράτη» και των ενισχύσεων που χορηγούνται «με κρατικούς πόρους» δεν σημαίνει ότι όλα τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται από τα κράτη συνιστούν ενισχύσεις, ανεξαρτήτως του αν χρηματοδοτούνται από κρατικούς πόρους, αλλά σκοπό έχει απλώς να περιλάβει στην έννοια αυτή τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται απευθείας από το κράτος, καθώς και τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς τους οποίους έχει ορίσει ή ιδρύσει το κράτος αυτό (απόφαση της 13ης Μαρτίου 2001, C-379/98, PreussenElektra, Συλλογή 2001, σ. I-2099, σκέψη 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

44 Δεν προκύπτει όμως ότι το πλεονέκτημα το οποίο παρέχει ένα μέτρο κράτους μέλους, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, στην κινηματογραφική βιομηχανία του εν λόγω

κράτους συνιστά πλεονέκτημα χορηγούμενο απευθείας από το κράτος ή από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς τους οποίους έχει ορίσει ή ιδρύσει το κράτος αυτό.

45 Ειδικότερα, το πλεονέκτημα αυτό είναι απόρροια μιας γενικής ρυθμίσεως η οποία υποχρεώνει τους τηλεοπτικούς οργανισμούς, ανεξαρτήτως του αν είναι δημόσιοι ή ιδιωτικοί, να διαθέτουν μέρος των λειτουργικών εσόδων τους για την προχρηματοδότηση κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών.

46 Επιπλέον, καθόσον ένα μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, εφαρμόζεται σε δημόσιους τηλεοπτικούς οργανισμούς, δεν προκύπτει ότι το οικείο πλεονέκτημα υπόκειται στον έλεγχο που ασκείται από τις δημόσιες αρχές στους ως άνω οργανισμούς ή σε οδηγίες που δίνουν οι εν λόγω αρχές στους οργανισμούς αυτούς (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 67/85, 68/85 και 70/85, Kwekerij van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 219, σκέψη 37).

47 Συνεπώς, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 87 ΕΚ έχει την έννοια ότι ένα μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, με το οποίο οι τηλεοπτικοί οργανισμοί υποχρεώνονται να διαθέτουν το 5 % των λειτουργικών εσόδων τους για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών καθώς και, ειδικότερα, το 60 % αυτού του 5 % για έργα των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του ως άνω κράτους μέλους δεν συνιστά κρατική ενίσχυση υπέρ της κινηματογραφικής βιομηχανίας του κράτους μέλους αυτού.

Επί των δικαστικών εξόδων

48 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Η οδηγία 89/552/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 3ης Οκτωβρίου 1989, για το συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1997, και, ειδικότερα, το άρθρο 3 αυτής, καθώς και το άρθρο 12 ΕΚ, έχουν την έννοια ότι δεν απαγορεύουν μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, με το οποίο οι τηλεοπτικοί οργανισμοί υποχρεώνονται να διαθέτουν το 5 % των λειτουργικών εσόδων τους για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών καθώς και, ειδικότερα, το 60 % αυτού του 5 % για έργα των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του ως άνω κράτους μέλους.

2) Το άρθρο 87 ΕΚ έχει την έννοια ότι ένα μέτρο που λαμβάνει κράτος μέλος, όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, με το οποίο οι τηλεοπτικοί οργανισμοί υποχρεώνονται να διαθέτουν το 5 % των λειτουργικών εσόδων τους για την προχρηματοδότηση ευρωπαϊκών κινηματογραφικών ταινιών και τηλεταινιών καθώς και, ειδικότερα, το 60 % αυτού του 5 % για έργα των οποίων η γλώσσα του πρωτοτύπου είναι μια από τις επίσημες γλώσσες του ως άνω κράτους μέλους δεν συνιστά κρατική ενίσχυση υπέρ της κινηματογραφικής βιομηχανίας του κράτους μέλους αυτού.

(υπογραφές)